

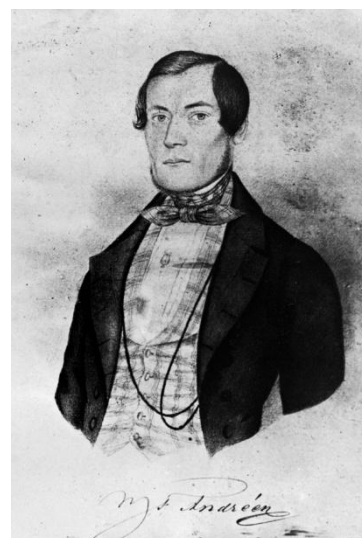
Bohuslänsiana

KLOCKAREN J. FR. ANDRÉN I BRO

av Sven Rydstrand

Ur LP 15 april 1977

Den år 1890 bortgångne klockaren i Bro Johan Fredrik Andrénns minne har nyligen aktualiserats, genom att en del gamla värdefulla möbler och andra föremål från hans hem överlämnats till hembygds museet i Bro. Andrén var en mycket musikalisk person, som inte blott skötte orgelmusiken i Bro och Brastads kyrkor under nära trettio års tid utan också verkade som musklärare och instrumentmakare. Han komponerade dessutom själv egna stycken för både piano och fiol.

Johan Fredrik Andrén var smålänning till börd, och han var född i Rydaholms församling i Kronobergs län den 10 april år 1817. Sin musikaliska bana började han vid 13 års ålder, då han inskrevs vid Kronobergs regemente i Växjö, i vilken tjänst han kvarstod i nära 20 års tid. Han konditionerade emellertid samtidigt som musklärare på olika platser och hade även andra musikaliska uppdrag.

Efter avskedstagandet från regementet avlade han organist- och kyrkosångareexamen för musikdirektör Fogelberg i Växjö. Samtidigt erhöll han befattningen som klockare och organist i Barnarps församling i Jönköpings län, där han tjänstgjorde under 12 års tid. År 1863 valdes han till organist och klockare i Bro församling, och när Brastads nya kyrka blev färdig och en ny orgel där blev byggd 1877, utsågs Andrén till organist även där.

Under tiden i Barnarp 1853 ingick Andrén äktenskap med prästdottern Anna Christina Unerus, som var född 1830 i Hestra socken i Småland. I äktenskapet

föddes åtta barn, av vilka en del var födda i Barnarp och en del i Bro. De flesta av dem dog emellertid i unga år av lungsot.

Då Andrén kom till Bro, fanns här ingen bostad åt honom i närheten av kyrkan, utan han fick med, sin familj inhysas på ett litet torpställe, Mariedal under Uteby. Han hade med sig en häst och en smålandskärria, var med han körde till kyrkan. Men i längden passade det inte för klockaren att bo så långt från centralorten.

Det var svårt att nå honom med bud också, då inga telefoner fanns. Därför yrkade han på att församlingen borde bygga honom en bostad nära kyrkan. Först den 20 augusti år 1865 utlyste dock prosten C.A. Thudén en stämman, där frågan om en klockarbostad skulle diskuteras. Vid den stämman skrevs följande protokoll:

"S. D. organisten och klockaren J. F. Andrén hade på tillrådan av flera församlingsbor begärt denna i laglig ordning pålysta stämman för beslutsfattande i avseende på beredande av lämplig bostad åt honom vid denna hans tjänstbefattning. Sedan allmänt nu vid stämman såväl som annars erkänts det svåra och olämpliga för honom att hava sin bostad så långt och i avseende på vägens beskaffenhet så olägligt från kyrkorna och prästgården, framställdes av ordföranden följande förslag:

- 1. Om församlingen ville på lämplig plats i närheten av prästgården låta uppföra erforderligt bostadshus såsom ständigt boställe åt klockaren.*
- 2. Om församlingen ville sammanskjuta en bestämd summa åt honom utan återbetalningsskyldighet såsom hjälp för att själv uppföra ett sådant hus.*
- 3. Om församlingen ville göra ett sådant sammanskott såsom räntefritt lån med återbetalningsskyldighet vid husets frånträde.*

Efter överläggning av dessa och flera förslag, stannade församlingsborna vid ett förslag att sammanskjuta fyra riksdaler på varje helt förmedlat mantal samt 25 öre av varje torpare, soldat och båtsman samt annan deras vederlike med eget hushåll inom Bro och Brastads socknar, därifrån undantagna dem som enligt kommunstyrelsens beslut vid nästa Uppbörd befrias från kommunal skatt.

Dessa medel uppbäras av kommunstyrelserna och lämnas Andrén i mån av behov för flyttning av sitt nuvarande eller uppförande av annat erforderligt manhus på den plats i Bro, som accord om, på villkor, vilka Andrén nu närvarande godkände, att om han söker sig från sin nuvarande tjänst, skall det belopp han sålunda mottagit räntefritt av honom återbetalas, varför församlingsborna äga säkerhet och förmånsrätt i huset.

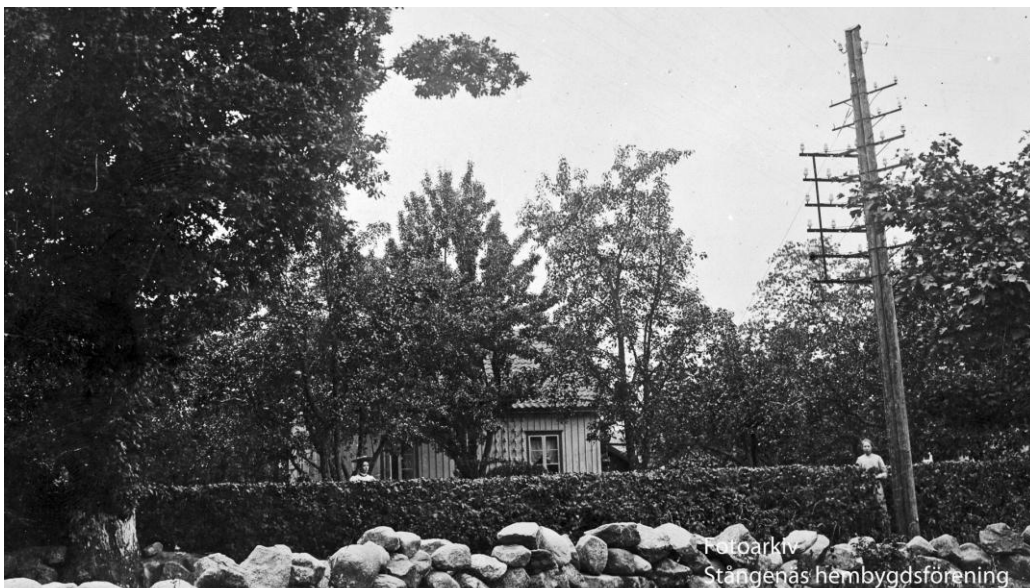
Skulle Andrén av ålder eller annars bliva oförmögen att denna tjänst sköta eller med döden därifrån avgå, tillfaller sammanskottet honom eller hans arvingar utan återbetalningsskyldighet."

Detta hus uppfördes året efteråt på gården Mellbergs ägor i närheten av kyrkan, och här öppnades också år 1875 Brodalens första postanstalt, varvid klockare Andrén utsågs till föreståndare. Vid sin död efterträddes han på posten av sin dotter Alma. Även Brodalens första telefonväxel blev upprättad här i slutet av 1800-talet. Det var Andrén's dotter Ester, född 1871, som till en början förestod denna.

Fotoarkiv Stångenäs hembygdsförening

Brodalens Post och Telegrafstation 1916
Fröknarna Andrén sittande

Fotoarkiv
Stångenäs hembygdsförening

Bro 1920-tal Post och Telegrafstation
Fröknarna Andrén bakom häcken